

Ezer év.*

1.

Szilaj paripákon száguldó vitézek,
Viharos villámmal viadalra készek,
Messzi Ázsiában, az ősi hazában,
Útra kerekednek egész nemzetestül:

Büszke szemök csillog, dali vérök pezsdül,
Fényes kardjok villog, haj, nem is hiában,
Népek vére fösti szapora szálltában, —
Áttörnek, robognak szívökön keresztül.

2.

Elöl öreg Álmos, s a sorsnéző táltos,
Felettök felhőben a jós turul szálldos;
Hej, nem indul tova egész nemzet soha
Maga elszántából, — Isten igazgatja,

Isten madarának szárnya nyilatolja;
Mert bár legyen hona sanyaru, mostoha,
A rögéhez köti kedvesi mosolya, —
Minden szent emléke édesen marasztja!

3.

Száll a turul fennen, a hősök utána
Lelkes Lehel kürtje riadó szavára;
Merre a vad Volga harsog kavarogva,
Hullámira kelnek, s a nyomukon rengő
Menyecskebűl, lánybút egész rózsakerdő,
Pirulva, kaczagva, játszva, imbolyogva,
Alatta megsimul víz haragos sodra, —
Hisz virág a terhe, vagy megannyi sellő.

4.

S aztán széleseben szelik át a pusztát,
Falas városokon vágnak széles utcát;

* Előadatolt a kolozsvári m. kir. Ferencz József-tudomány-egyetemnek a magyar nemzet ezeréves fennállásának örömére folyó évi május 31-én rendezett díszünnepén.

Vár előttük megdül, a föld is megrendül,
Robbanó rohammal megveszik Kiévet,

Hol magyar a kunnal viaskodva vérzett:
Közös nemes törzsnek a néprengetőgéből
Két sudaras ága, mely magasba lendül,
De egymásra ismert, újra testvérré lett.

5.

Száll a turul fennen, s a leventék véle,
Felszöknek a Kárpát fenyves, hűs ölére;
Le Munkácsnak onnan, hol a láng fellobban,
Az áldozat lángja — hadak istenének:

Rá zendül az ének, hej, csak az az ének,
Mikor egész nemzet szíve összedobban,
Hálálkodva vígad negyvennap torban,
Örömríadása felcsattog az égnek!...

6.

Aztán tovább Unghnak, — jövendő határúl
Ez a Tündérország előttük kitarúl;
Vezér-buzogányát itt átveszi Árpád...
Hát Álmos? Csak eltűnt egy pillanat röptén,

Szellőbe, felhőbe vagy az égbe törvén;
Hadúr madara is megrázta a szárnyát,
És sугárba fészlott a szem határán át:
Már a magyar helyben, az *Igéret földén!*

7.

Hej, ha bírnám, írúám, büszke lángírással,
Tündökletes fénnel, hajnal-hasadással:
A hogy Árpád felkél, s mint süvöltő felszél
A nagy Adriáig végig seper serge:

Repül a mi polyva, roskad a mi renyhe,
S a magyar jobbágya, még mielőtt eszmél,
Hódoló szavakat hebegve keresgél: —
Csak dadog a nyelve, oly nehéz a terhe!

8.

Akad a ki berzeng, a szegény tót herczeg,
De ráüzen Árpád és meglapúl bezzeg!
Megárúl békében, egy szép fehér ménen,
S egy aranyos féken országát eladja:

Minden maradéka még ma is siratja!
Mert a magyar itt a szlávtság tengerében
Áll világ fogytáig kemény sziklaképen,
Melyen tajtékozva törik meg a habja!

9.

Bolgár Zalán bizik: hátha ellenállhat?
 S az alpári sikon vet göröggel vállat...
 De reáút nyomban, mintha menykő robban,
 Rettenetes Árpád, s megfut a nyomorult...

Lám, Ménmaróth bölcsőbb, a mikor megszorult,
 Felajánlja lányát földestül legottan
 Fejedelmi Zsoltnak hízelgő, szép szóban,
 S bírta várát nyugton, míg sírja béborult!

10.

Töhötöm meg közbe' a Meszesen tör be,
 Lengő lobogóval az erdélyi földre,
 Alázkodó népe leomol elébe, —
 S hűséget esküszik magyarok urának...

Ragyogó aczéllal a merre csak járnak
 Az ősi leventék az ország széltébe, —
 A hármas hegy orma, négy folyam vidéke
 Hiröket verdesi a széles világnak!

11.

Szer mezején aztán felgyűlnek a bátrak:
 Fehéren fodroznak megszsi el a sátrak.
 Árpádot a dalják most fejökül vallják,
 Szerződnek szorosán, minden szavok eszély:

Belőle szabadság, erő, fenség beszél!
 Leteszik közösen Alkotmány alapját,
 Minden újabb követ ma is arra rakják:
 A szeri szerződés e nép lelkében él!

12.

S már talán megülnek? Ném, ki a világnak!
 Kalandról kalandra félszázadig szállnak,
 Szedni hírvirágot, s a németen vámot...

Hej, bizony ez akkor nekünk arat, árul,
 Ha csak nevünk hallja, menekszik távul;
 Félszébe elrontja a szent Miatyánkot,
 Mert a hol a Gonosz, elő minket ránt ott:
 De szabadíts meg a magyarok kardjátúl!

13.

S az olasz, francia és görög homlokán
 Paripáink körme szikrázik szaporán...

Ha az ég nem ójja, nincs más hatalmasság...
 Beh jól adta Isten, hogy nem valánk többen,
 Kik irtva kapdosánk németben, görögben...
 Mert ha csak tíz millió akkor a magyarság:
 Európa népe hol volna manapság?
 Még a kérdésre is össze a szív döbben!

14.

De jaj, mint az éjféli, elborult felettünk:
 Merseburg, Ágosta sohasem feledtünk!
 Hol a német száma és a Lech hulláma
 Dagadó árával a magyart elönté...
 Oda az ígézet: nem győzhetlen többé!
 Régi regős kobza búsan búg utánna,
 Könnyé töredezik panaszos síráma:
 Oda Böles, oda Súr, Lehel is örökké!

15.

Gejza csak elmélyed: az Igére megtér,
 Békél a Nyugattal, mint igazi testvér,
 Becézgeti népit... A fia már térít:
 Királyi kezében a fényes kereszttel
 Bolygja ez országot, biztat és engesztel;
 Fenséges szemében a rajongó mély hit
 A meny felé verdes, örök üdvöt épít...
 Hirdeti az Irást: maga áld, kereszttel!

16.

S a merre csak vonul *István*, az apostol:
 Támad nyomán egyház, iskola, kolostor;
 S bent az öblös termek sötét töredelmek
 Vezeklő, esdeklő jajától hangzanak:
 Lepattog a lélek szárnyáról a salak.
 S vallás és tudomány kelendőre kelnek:
 Messzever a fénye a magyar szellemnek...
 Béla, László, Kálmán élésem rajzanak!

17.

Mind az egész nemzet nyiltan, im, keresztyén,
 Édes epedéssel csüng az Ur keresztyén;
 De halld csak a berket: tán a lomb nyögeltet?
 Titkon a régi hit áldozata szállal,
 Szívekbe szaggat a gyászos, zokogó dal:
 Hadurat siratja, a kit nem feledhet,
 Hadurat temeti ezüstös ér mellett
 Tündérivel együtt, ős-magyaros torral.

18.

Hej, kínos a bánat, szerettet vesztet,
 Hátha egy *Isten* az, a kit nem felejtesz!
 De kiragyog újra az égnek azúrja,
 A magyarok napja tör megint magosra:
 Birodalmok szélit három tenger mossa!
 S ha Lajos fellángol lovagi bosszúra,
 Itália földét Nápolyig megdúlja, —
 Selymes fűvét hada a vérbe tapossa!

19.

S a mikor megjelen hős Hunyady Mátyás: —
 Járja e világot, mint sebes villámlás!
 El nem puhul érte tudósi körébe.
 Jajczavár, büszke Bécs és a tornyos Prága
 Lábaihoz ontja, mind a mi csak drága...
 Lelkünkbe lelkezett, minden dicsősége
 Visszavet kévéstül *e város fölébe*, —
 Nincs bizony a földön a magyarnak párja!

20.

De lebukott Phaeton, lebukott Ikárusz, —
 Minket is a végzet kajánul alázúz!
 A nemzet virága Mohácsnál levágva,
 Királya futtában a Cselébe merül...
 Posvány ékes testét földi éktelenül!
 S aztán másfél százig, mint pusztai szálfa
 A kavargó, zúgó világ viharába'
 Állunk és küzködünk egyedül, egyedül!

21.

Meg-megárad Kelet, ronda sáskarajjal,
 Izzó a levegő hörgő haláljajjal...
 Rajtunk törne által megemésztő lánggal,
 De a magyar bástya, s csattogó érezfokán
 Vissza véres fejjel kóvályog a pogány!...
 Ezer év ünnepén a lelkünk felszárnyal,
 Oh, jer Nyugat, hozzánk há'adó imával!
 Mi aczélunk védett a világ viharán.

22.

Meg-megrohan szintén ostorúl a német:
 Nem érti, nem érti ezt a tüzes népet!
 Gyűlöli a nevünk, s a mi csak szent nekünk:
 Zsoldosinak serge dúlva ide bégyül.

Még a sírokat is felforgatja végül.
Keserű a szívünk, száz sebbel vérezünk,
A magunk honában bujdosókká leszünk...
Régi dal, régi dal régi gyűlölségről!

23.

Hej, Boeskey, Bethlen, Thököly, Rákóczi
Magyar szabadságot siettek megóvni!
S ránk bagyjátok épen drága örökképen
Nemes áldozattal, büszke diadallal:

Ma is emléketek' magasztalja a dal!...
Oh, jertek, ti népek szeretet nevében,
Szász, oláh, tót, horvát ölelésre készen:
Megosztjuk véletek közül — akarattal!

24.

Közös a mi hazánk, közös a mi multunk:
Szenvedésből talán eleget tanultunk!
Nincs e honnak hantja, mit vérünk harmatja
Meg ne szentelt volna, — boldogságra várunk,

Mikor rendületlen, biztos a mi várunk;
Mert a ki ormán áll, a nemzet böles atyja,
Jogara a jószág, mi reánk árasztja, —
A legbölesebb király, *felséges királyunk*.

25.

Óh, édes nemzetem, óh, én drága felem,
A ki élsz Nyugaton, fogantál Keleten,
A vitézség nevelt, az okosság emelt,
Ezer éve mind nősz e tündér hazában:

Történeted írod ragyogó csodában;
Mert a honszeretet sugalt minden kebelt,
S megértetted mindig, mit a kor követelt:
Az új ezerben is törj előre bátran!

26.

Óh, édes nemzetem, óh, én drága felem,
Kivel szerelmetes tavaszom és telem!*

Vívtál eddig karddal, vívj ezután észszel:

Ekével, pörölyvel és tollal a kézbe, —
Viruljon feletted az áldásos béke!
Ha támadna mégis, küzdj meg minden vésszszel,
S diésőséged fénye soha sem enyész el,
Hírednek, nevednek soha sem lesz

Vége!

SZÉCHY KÁROLY.

* Ez a sor a Balassa Bálint sora.